

Een goed huwelijk begint met premarital mediation

Samenleefafspraken en huwelijkse voorwaarden vastleggen in een mediationsetting is niet iets waar veel aanstaande bruidsparen aan zullen denken. Ten onrechte, vinden zowel Elisabeth en Rutger (inmiddels zeven jaar getrouwd) als Anne en Frans (na ruim tien jaar huwelijk uit elkaar). Zo'n proces levert duidelijkheid op over de verwachtingen van het gezamenlijke huwelijkse leven, de juridische en zakelijke gevolgen daarvan, maar ook over hoe je uit elkaar wilt gaan, mocht dat onverhoopt toch aan de orde komen.

DOOR MELISSA JACOBOVITS DE SZEGED EN HENNEKE BRINK

Elisabeth en Rutger - getrouwd

Een 'zakelijke kwestie' als *premarital mediation* lijkt op het eerste gezicht geen onderwerp voor een themanummer over de liefde, maar dat is een misvatting, maken Elisabeth en Rutger duidelijk.

Ruim zeven jaar geleden spraken ze uitvoerig met een in het familierecht gespecialiseerde advocaat en mediator over hun huwelijkse voorwaarden tijdens een premarital mediation. Ze zaten toen, naar eigen zeggen, in een soort roes van 'we gaan trouwen'. Terugblikkend vinden ze het nog steeds een goede stap dat ze op dat moment met een mediator zijn gaan praten over huwelijkse voorwaarden. 'Het is fijn dat je je verwachtingen uitspreekt voordat je gaat trouwen. Als je dat niet doet, en geen afspraken maakt, kun je voor verrassingen komen te staan. We hebben situaties besproken en beslissingen genomen over onderwerpen waar we anders niet aan hadden gedacht. Hoe denk je, en denkt de ander, bijvoorbeeld over de aanschaf, ooit, van een tweede huis. Het is goed dat je vooraf van elkaar weet hoe je tegen dat soort ingrijpende beslissingen aankijkt.' Rutger: 'We hebben toen ook uitgesproken hoe we onze professionele ontwikkeling zagen. We hebben er samen voor gekozen dat ik in de zorg carrière zou kunnen maken – ik ben nu uroloog – terwijl Elisabeth ook vier dagen werkt.'

Uiteindelijk gaan veel dingen toch anders dan je op het moment van zo'n gesprek verwacht.

Rutger: 'Je kunt je totaal geen voorstelling maken hoe je leven verder zal verlopen. Desondanks is zo'n gesprek zinvol, omdat je een aantal scenario's voorgelegd krijgt waar je over moet nadenken. Je kunt later wel tegen de ander zeggen 'ik heb twintig jaar veel harder gewerkt en veel meer verdiend dan jij', maar je weet dan dat dat alleen maar mogelijk was omdat je indertijd samen die afspraken hebt gemaakt.'

In *premarital mediation* gaan aanstaande echtgenoten, geregistreerd partners of samenwoners met elkaar in gesprek over hun gezamenlijke toekomst. Wat zijn hun behoeften, zorgen, wensen en verwachtingen? Onder begeleiding van een mediator verkennen zij de mogelijke juridische, zakelijke en praktische gevolgen van hun relatie en samenleven. Zij bedenken alvast hoe zij daar samen concreet mee om willen gaan of invulling aan willen geven. De mediator zorgt ervoor dat ook onderwerpen aan bod komen waar stellen zelf misschien nog niet bij stilstaan. Hoe denken zij bijvoorbeeld over (gezamenlijk) inkomen, schulden, schenkingen of erfenissen? Hoe willen zij de zorg voor eventuele kinderen verdelen? En wat gebeurt er als een van hen zijn baan verliest, ziek wordt of overlijdt, of als de relatie eindigt? Door hier in premarital mediation alvast bij stil te staan kan een stevige basis worden gecreëerd waar zo nodig later op kan worden teruggevallen.¹

Melissa Jacobovits de Szeged

is MfN-registremediator, procesbegeleider en coach met een focus op premarital mediation, (ex-)familierelaties en familiebedrijven.

Henneke Brink

is redactielid van dit tijdschrift.

Zo'n gesprek kan confronterend zijn: je bent helemaal gelukkig dat je gaat trouwen en dan word je gevraagd na te denken over nare gebeurtenissen die zich óók kunnen voordoen. Wat gebeurt er en hoe ga je met elkaar om als een van beiden ziek wordt, zijn baan verliest of failliet gaat? Toch hebben beiden dat geen probleem gevonden.

Elisabeth: 'Het was indertijd ook niet zo moeilijk om afspraken te maken. We hadden op dat moment ook nog niks, pas in de jaren daarna bouwden we ons leven samen op.' Rutger: 'We konden grappen maken over alle juwelen van haar grootvader die juwelier was geweest.' Elisabeth: 'We hebben echt alles besproken, van studieschulden tot kinderwens. We kwamen kapot uit die meeting. Het ging veel verder dan een gesprek bij de notaris over huwelijkse voorwaarden. Dat was soms best confronterend omdat je met de billen bloot moet. Maar daardoor is er niks waar we nu onverwacht tegenaan lopen. Ik denk dat het sowieso heel verstandig is om alles op een rijtje te zetten en te bespreken voor je gaat trouwen of samenwonen – of je nu niks hebt of juist veel. Als je zelf, zonder mediator, dingen met elkaar bespreekt, komt 90% van de onderwerpen niet aan de orde. Wij waren dan in ieder geval niet verder gekomen dan de horloges en de juwelen van mijn grootvader.' Rutger: 'Het is goed om iemand te hebben die een objectieve kijk heeft en dingen kan uitleggen. Wij hadden echt geen kaas gegeten van wat huwelijkse voorwaarden eigenlijk inhouden.'

De afspraken zijn er, maar vormen geen bewuste leidraad in hun dagelijkse leven. Elisabeth: 'Maar het is goed te weten dat we iets hebben om op terug te grijpen, mocht iets toch

gaan wringen. We kunnen dan het document met de afspraken erbij pakken. Eerlijk gezegd zouden we er nu, drie kinderen en twee verhuizingen verder, wel weer eens kunnen kijken of we er nog hetzelfde in staan als toen.' Rutger: 'Dat is geen slecht idee. Eigenlijk zou je jaarlijks even moeten kijken of er iets is wat aandacht nodig heeft. Als een soort APK.' Toch vinden ze geen van beiden dat dat veel prioriteit heeft. Elisabeth: 'Ik verwacht dat we zo vier jaar verder zijn voor we er eens toe komen.' Rutger: 'Er zit wat mij betreft ook niet veel haast achter. Hoewel het wel goed zou zijn om te bedenken hoe het bijvoorbeeld met de kinderen moet als wij onverwacht komen te overlijden.'

Het is heel verstandig om alles op een rijtje te zetten en te bespreken voor je gaat trouwen of samenwonen – of je nu niks hebt of juist veel

Ze zijn er nog steeds tevreden over dat ze indertijd met een mediator het gesprek zijn aangegaan om alles te bespreken. Rutger: 'Er kwamen bij ons geen geheimen op tafel, maar ik kan me voorstellen dat er wel eens dingen naar boven komen die op een relatie kunnen drukken. Dat kun je dan maar beter tijdig weten.' Elisabeth: 'Veel mensen weten niet wat er allemaal bij komt kijken als je gaat trouwen of een samenlevingscontract sluit. Daarom zou ik zo'n gesprek eigenlijk iedereen aanraden, in welke fase van je relatie je ook zit.'

Anne en Frans - gescheiden

Zo'n twaalf jaar geleden namen Frans en Anne deel aan een pilot van de Stichting Prenups, uitgevoerd door een aantal notarissen en advocaten, om premarital mediation in de praktijk te testen. Anne: 'De Stichting Prenups was net vormgeven. Aanvankelijk was het idee om acteurs in te huren en daarmee aan de slag te gaan, maar in plaats daarvan zijn wij ingezet als proefkonijnen – als écht stel, met echte behoeften.' Frans: 'Wij hadden net op dat moment ook de wens om dingen te regelen voor als het later mocht mislopen, dus we vielen met onze neus in de boter.'

Anne: 'Ik was toen al advocaat familierecht. Mede daardoor was ik mij er goed van bewust dat dingen veranderen als je gaat trouwen en dat het belangrijk is dat je daar goed over bent voorgelicht. Door de mediation werd het belang van huwelijkse voorwaarden ook voor Frans inzichtelijk. Dat evenwicht van kennis was voor ons beiden heel belangrijk. Het was heel goed om het zo te doen.'

Ook als je wél gelukkig samen blijft zijn er genoeg zaken die aandacht verdienen

Het proces hielp hen bij het vormgeven van hun huwelijkse leven. Anne: 'We hebben destijds heel bewuste keuzes gemaakt en zijn daar in ons huwelijk ook niet erg van afgeweken. De afspraken hebben gewerkt.' Frans: 'Ja, we hebben onze wensen en verwachtingen ten aanzien van het huwelijk destijds goed geformuleerd. De dingen die zijn gebeurd – kinderen, opleidingen, Anne's eigen zaak – zijn allemaal gegaan zoals we hadden gewenst en besproken. We hebben het handboek er niet bij hoeven pakken.' Anne: 'En dat hoefde ook niet toen we besloten uit elkaar te gaan. De mediationgesprekken aan het begin brachten duidelijkheid die ons hielp toen we afspraken moesten maken bij onze scheiding. Over veel dingen was geen discussie meer nodig. Onze intenties en juridische posities waren al helder – veel duidelijker dan het is bij de meeste mensen die bij mij in de praktijk komen.' Frans: 'Dat klopt. Indertijd hebben wij bepaalde keuzes gemaakt. Toen we gingen scheiden werden dat concrete afspraken, bijvoorbeeld over hoe we het zouden regelen voor onze kinderen.'

Door de mediation is heel veel aan de orde gekomen dat anders waarschijnlijk over het hoofd was gezien. Anne: 'Als je gaat trouwen ben je niet geneigd het einde van je huwelijk te bespreken. Je bent supergelukkig, je denkt dat het allemaal wel goedkomt. Maar ook als je wél gelukkig samen blijft zijn er genoeg zaken die aandacht verdienen. Als je kinderen krijgt, hoe gaat dat er dan uitzien? Wie blijft bijvoorbeeld thuis? Zonder premarital mediation hadden we dat niet besproken.'

Door het gesprek over minder rooskleurige scenario's werden Anne en Frank wel uit hun comfortzone gehaald, maar dat heeft hun relatie niet belast. Anne: 'We hebben het ook wel erg leuk gevonden om erover te praten. Weet dat je daar niet

zit omdat je ervan uitgaat dat het mis gaat, maar je brainstormt over situaties die zich kunnen voordoen en beantwoordt alle vragen op een positieve manier.' Frans: 'Daar ben ik het helemaal mee eens, het wás leuk. Het uitgangspunt was een lang en gelukkig leven met kindjes. Daar hebben we met positieve intentie invulling aan gegeven.' ■

NOOT

1. Zie ook Fred Schonewille & Louis Zonnenberg, 'Premarital mediation. Een innovatieve werkwijze voor het maken van huwelijkse voorwaarden', TC 2018/2.

Omnia vincit amor

De echtgenoten waren in de voorliggende maanden in een roller coaster terechtgekomen. Niet alleen hun huwelijk leek te zijn geklapt maar ook hun gezamenlijke onderneming dreigde ten onder te gaan.

De directe aanleiding was geweest het plotseling sterke gevoel van de vrouw opgesloten te zijn en zichzelf te zijn kwijtgeraakt. Ze had vervolgens veel afstand van de man genomen. De man was radeloos: hij kon zijn vrouw opeens niet meer bereiken en zag zijn hele leven in duigen vallen, van de een op de andere dag.

Ik heb in de mediationgesprekken gestuurd op het creëren van ruimte en tijd en op het maken van tijdelijke werkafspraken voor de zakelijke samenwerking. Voor de vrouw werd in dit kader een mooi vakantiehuis gehuurd om even alleen te kunnen wonen en zijn. Hierdoor werd de druk weggenomen. In het zesde gesprek bleek dat de vrouw de man had uitgenodigd bij haar te komen eten.

De mediation eindigde met het maken van nieuwe huwelijkse voorwaarden en de verhuizing van het echtpaar op eigen terrein. Het appartement op het terrein – dat ooit hun eerste huis was geweest – werd verbouwd en de zoon-beoogd bedrijfsopvolger betrok het huis van zijn ouders.

Bij de ondertekening van de huwelijkse voorwaarden zag ik twee verliefde mensen.

Fred Schonewille